

УДК 574.502/504

**ECOLOGICAL HACKATHON AS A BASIS FORMATION OF
ECOLOGICAL MODEL OF BEHAVIOR
ЕКОЛОГІЧНИЙ ХАКАТОН ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МОДЕЛІ
ПОВЕДІНКИ**

Lyalyuk N.M. / Лялюк Н.М.

d.b.n., prof. / канд.біол.н., доц.

ORCID: 0000-0003-4857-2449

Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 600-richya str., 21021

Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 600-річчя, 21, 21021

Vashenyak Y.A. / Вашеняк Ю.А.

d.b.n., prof. / канд.біол.н., доц.

Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 600-richya str., 21021

Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 600-річчя, 21, 21021

Yavorska O.G. / Яворська О.Г.

Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 600-richya str., 21021

Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 600-річчя, 21, 21021

Mashtaler O.V. / Машталер О.В.

d.b.n., prof. / канд.біол.н., доц.

ORCID: 0000-0003-1896-824

Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 600-richya str., 21021

Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 600-річчя, 21, 21021

Анотація. В роботі розглядається особливість змісту екологічного хакатону для формування основ моделей екологічно безпечної поведінки. Зміст спрямований на популяризацію засад сталого розвитку суспільства. Показаний навчальний потенціал хакатонів в інтегрованій формі.

Ключові слова: екологічний хакатон, екологізація, сталий розвиток суспільства

Abstract. *The peculiarity of the content of ecological hackathon for formation of bases of models of ecologically safe behavior is considered in the work. The content is aimed at promoting the principles of sustainable development of society. The educational potential of hackathons in the integrated form is shown.*

Key words: *ecological hackathon, greening, sustainable development of society*

Вступ.

Останнім часом запит на нові методи формування світогляду зростає, особливо це стосується екологічного відношення до довкілля, оточення. Постає необхідність швидко, якісно сформувати компетентності екологічного ставлення до майже всіх аспектів життя людини. Пошук новітніх підходів до складної задачі переформування відношення до звичайних побутових речей з нових екологізованих позицій призводить до залучення ідей, новацій з інших

неосвітніх сфер діяльності. Хакатон, завданням якого первісно було створення повноцінного програмного забезпечення, переріс у підхід, який сьогодні використовують у освітніх або соціальних цілях.

В Україні останні 5 років хакатони стали доволі популярними саме в екологічній сфері. Наприклад, у Львові у травні 2014 р. був організований хакатон, який був присвячений розробці рішень, пов'язаних з клінвеб (категорія екологічно чистих технологій, яка дозволяє ефективно працювати з великим масивом даних) та клінттех (система пошуку екологічно чистих технологій). Задачею хакатону була розробка візії підвищення енергоефективності та споживання відновної енергії для міста Львова та Українського католицького університету з найбільшим екологічним академістечком України. DataArt Харків був партнером екологічного хакатону «4-й блок», метою якого було використовуючи кошти ІТ- розробки, дизайну та урбаністики, створити прототип продуктового рішення або сервісу у напрямках Інновації, індустріалізація і транспортна інфраструктура; збереження природи; відповідальне споживання ресурсів і їхнє виробництво. Географія використання екологічних хакатонів в Україні – майже вся країна. Але конкретну задачу використання його в якості швидкого, короткочасного та ефективного методу формування екологічної самосвідомості ще не ставили.

Основний текст

Зазвичай хакатони починаються з презентації заходу в цілому і конкретних тем, якщо вони є. Потім учасники пропонують ідеї і формують команди, засновані на інтересах і навичках. Після цього починається безпосередньо робота над проектами, яка може займати від декількох годин до декількох днів. Завершуються хакатони презентаціями проектів, під час яких кожна команда ділиться результатами своєї роботи. Іноді хакатони носять змагальний характер. У таких випадках журі оцінює учасників і вибирає переможців, які нагороджуються призами.

В умовах сучасної української вищої школи організувати подібний захід складно. Тому з основ проведення хакатону був обраний принцип новації ідей,

свіжого погляду на існуючу проблему та комплексного підходу до її розв'язання. Основна задача розробленого хакатону була ознайомити з принципами оцінки наслідків людської діяльності з позицій сталого розвитку, а також створити середовище, в якому ініційований перехід власної моделі поведінки у повсякденні до принципів «дружнього ставлення до довкілля». Формування екологічного ставлення до звичних дій вже запрограмованих наявним досвідом, вихованням, соціальним оточенням стикається з низкою перешкод для втілення. Людина у звичних умовах життя приймає підсвідоме рішення і спрямовує власні дії за лекалами суспільної думки. Частіше така поведінка дуже далека від екологічних підходів. Тому необхідний ненав'язливий, але водночас наполегливий, вмотивований ресурс для формування нового ставлення.

Для реалізації таких задач були розроблені для хакатону презентаційні тести, які включали кілька типів питань. Умовно їх можна розділити на питання, що стосуються збереження ресурсів (водних, ґрунтових, біологічних, енергетичних тощо) та питання, спрямовані на запобігання забрудненню довкілля. Приклад питань першого типу: Яким чином Ви забезпечуєте енергозбереження у своєму житлі? Серед варіантів для обговорення в групах запропоновані: встановлюю герметичні вікна зі склопакетами; утеплюю стіни будинку; використовую системи рекуперації повітря; використовую сонячні панелі, чи сонячні жалюзі; у холодну пору не залишаю вікно відчиненим надовго, а проводжу декілька короткотермінових провітрювань; використовую геліотермічну установку; використовую вітрогенератор електроенергії; використовую альтернативний генератор тепла з відходів біомаси; не використовую теплообігрівачі, а тепліше одягаюся; обладную будинок за технологією «пасивного» будинку.

Другий тип питань може бути продемонстрований наступним: Яким посудом Ви користуєтеся, коли потрібно перекусити на перервах між заняттями? Варіантами реагування були: ношу свій багаторазовий ланч-бокс (чашку, термос); користуюся тим, що дають у буфеті, включно з одноразовим пластиковим посудом; користуюся тим, що дають у буфеті, але прошу щоб мене

обслуговували з використанням багаторазового посуду; користуюся тим, що дають у буфеті, але слідкую, щоб там використовувався одноразовий посуд з біорозкладних матеріалів.

Окремим типом були включені питання, які стосуються суто природоохоронних аспектів типу: Як Ви сприяєте збереженню первоцвітів? або Як Ви сприяєте скороченню використання паперу та, відповідно, скороченню використання деревини? Варіанти відповідей на такі питання сприяють виокремленню проблеми збереження, відновлення ресурсів і водночас загальному ставленню до проблеми.

В групах обговорення, пошук інформації та прийняття рішення відбувається колегіально. В таких групових методах роботи є сенс, якщо необхідно швидко знайти інформацію, проаналізувати та сформувані спільну думку. Але є спокуса в таких форматах скористатися чужими уподобаннями, прийняти без усвідомлення важливі меседжі, що в решті решт призводить до відсутності істинного мотиви екологічної поведінки. Тому для формату роботи були обрані індивідуальні опрацювання презентованих положень. Намагання розібратися, сприйняти інформацію та сформувані власне відношення до проблеми призводить до усвідомлення та формування моделі власної поведінки з урахуванням вже наявної інформації.

Подібні хакатони були протестовані на групах студентів біологічного факультету Донецького національного університету імені Василя Стуса. Результатом тривалої роботи стали запроваджені на факультеті самостійні стартапи студентів, які стосувалися сортування сміття, екологічних акцій типу локацій еко-Арт тощо.

Висновки.

Розглянуті можливості використання екологічних хакатонів для формування мотивації змін власної поведінки і корекція її в бік активації екологізації. Встановлено, що групові та колективні проектні форми роботи, які є традиційними для хакатонів, не є максимально ефективними для задач з

формування власного відношення до звичних речей, зміни характеру поведінки, звичок.

Стаття відправлена: 13.05.2020 р.

© Лялюк Н.М.

© Вашеняк Ю.А.

© Яворська О.Г.

© Машталер О.В.